

UNIVERSUL LITERAR

<p>ABONAMENTUL LEI 2,60 ANUAL Abonamentele se fac numai pe un an.</p>	<p>COLABORATORII ACESTUI NUMAR V. Mestugean, C. Tonegaro, Victor Hortopan, I. Dragoslav, M. Săulescu, Sylvia Romulus, Cioflec, V. Demetrius, Ticu Mihail etc.</p>	<p>ANUNCIURI Linia pe pagina 7 și 8 — BANI 20 —</p>
---	---	--

TURBURĂRILE DIN ALBANIA

BIBL. UNIV. CLUJ
 Nr. 288 - 1914

SUBTEI

— Roman de Alphonse Karr —

— URMARE —

„Său culcat; aud sărutări, sărutări lungi. Al și ea îl sărută; sărutările sunt mai dese, mai repezi; și ea îl sărută, și ea!”

Stefen își sfășie carnea cu unghiile. În acest moment, ochii îi es din cap, gura îi este căscată.

Se aude cum cei doi tineri se îmbrățișează, ca doi înamorați; Stefen îi aude pe amândoi.

Stefen ca o piatră cade jos rostogolindu-se, în nesimțire.

LXXXIV

Două zile trecură fără ca Stefen să dea semn că va reveni; aiura, se cutremura și pronunța mereu numele Magdalenei.

Era culcat în odaia sa, și o bătrână îi păzea. Pereastră era închisă cu îngrijire, și se pusese o perdea groasă, ca să se creadă tot noaptea; era fearte palid, bolnavul, și ochii îi erau ca două fulgere.

Adormise.

Doctorul intră.

— Ei, cum este? întrebă el.

— Tot așa, d-le doctor, zise bătrâna. Dacă îl întrebi „vrei să bei?” îți răspunde: „Magdalena!” Unde este Magdalena? Dacă îl întrebi cum se simte, cere pe Magdalena. Și eu neputință să scoți altceva.

— Se dușe și deschise perdelele.

— E frumos afară; dacă îți dai voie să îl scot puțin la soare?

— Nu, răspuse doctorul: am pentru el ceva mai bun; am obținut de la d-na Edward să vie să îl vadă; asta singură ar putea cauza o criză favorabilă. Soțul său care s'a opus multă vreme, a cedat insistențelor mele, cu condiția să fie și el de fata.

Doctorul îi pipăi pulsul și la cap.

— I-am luat sânge de două ori, de două zile, și fără nici un rezultat.

În acest moment, se auzi bătând la ușe binisor. Erau Magdalena și Edward.

Stefen se deșteptă șoptind: „Magdalena!” Dar rămase întins pe spate, gura întredeschisă și ochii pe jumătate închiși.

Magdalena tremura; dar când îi văzu fața galbenă, ochii tăiați, își întoarse capul.

Apropiati-vă, zise doctorul; să vedem dacă vă recunoaște.

Amândoi se apropiară și se așezară în fața lui, dar Stefen nu făcu nici o mișcare.

Doctorul îi agudui binisor capul.

— Vorbii-i, chemați-i; poate vă va recunoaște glasul.

— Stefen! zise Magdalena cu o mică ezitare.

Stefen parcă simți o lovitură electrică. El deschise ochii, ridică o mână, privi fix, întinzându-și urechea.

— Încă, zise doctorul.

Edward făcu un gest de nerăbdare.

Magdalena îi reptă numele.

Atunci Stefen își arăsa fruntea cu mâinile, ca și cum vroia a-și astâmpăra ideile, care se redesteptau și se ciocneau în capul său.

Apoi încă odată o privi cu ochi mari țintă; își șterse fața ca un om care se deșteaptă și întinse brațele.

— Al! zise el cu un ton liniștit, tu ești Magdalena, tu!

Și ochii îi scânteară de bucurie.

— Dormeam. Bine ai făcut de m'ai deșteptat. Tu nu ești gata, lenoșo!

Ai uitat că astăzi este ziua, frumoasa zi care ne va plăti de toate suferințele? Al! să te îmbraci; dar nebun ce sunt, ai rochia ta cea albă, nu îți lipsește decât buchetul și diadema. O! te rog, d-le Müller, risc el

doctorului, scumpul meu părinte, nu te îngrijii de asta; lasă-mă să îl pun pe cap, cununa de spinisor.

Nu e așa că e mai bine decât floarea e lămâiță, Magdaleno? și asta ne aminteste alte timpuri. Aide,

du-te de-mi culege din grădină, spinisor; du-te odată! repetă el, văzând că se codea.

Doctorul făcu semn bătrânei să se supună.

— Deschide fereastra, zise Stefen, lăsați să intre soarele; să respir aerul; azi trebuie să fie curat și parfumat, și mi-este gura uscată....

Deschiseră fereastra.

— O! ce frumos e cerul, ce limpede! Ce albastru el!... Vezi Magdaleno, că Cerul ne proteje! Soarele acesta frumos este o privire de amor cu care ne mângăie D-zeu. Al! Edward, nu te vedeam, tu îmi lipseai fericii mele; tu mi-ai adus pe Magdalena lângă mine. Ea nu ar fi cutezat să vie singură; este prietenul meu cel bun care-mi aduce logodnica; tu ai să prezidezi la nunta mea, nu e așa? Edward, și-aduci tu aminte cum vorbeam de ea, când eram așa de săraci amândoi? Dă-mi mâna ta ca să o strâng în a mea.

Îți aduci aminte când îți ziceam: „O! ea va fi a mea, căci iubirea este mai tare ca tot!” Ei bine, aveam dreptate, căci acum ea este a mea.

Bătrâna aduse spinisorul; Stefen îl luă din mână și făcu din el o coroană pe care o puse în părul Magdalenei.

— Magdaleno, și-aduci aminte, că în ziua plecării mele, îți făcui o corcană la fel cu aceasta? Bătrâni-co, pentru ce nu pui să sune clopotele pentru cununia mea?

La un semn al doctorului, bătrâna eși.

Fie efectul închipuirii sale, fie că în adevăr, în depărtare, și prin întâmplare, se auzi un sunet de clopot, că Stefen zise deodată:

— Al! tată! că sună și clopotele!... Și ce-ți spuneam mai adineauri, Magdaleno? Al! da, mi-aduc aminte; îți vorbeam de ziua când te-am găsit ca o umbra, viitorul era nesigur pentru noi, atunci; dar îți ziceam... Ciudat cum mi-amintesc de ziua când odăogă el, ca și cum s'ar fi de...

„Ziua aceea și tot ce a urmat.

„Te-am părăsit și mam dus la Goettingen apoi am fost foarte sărac și foarte nenorocit, și unchiul meu a murit; l'am omorât, eram bogat. Al! căsuța noastră, este așa de dragută; ai să vezi cum am crescut trandafirii și măcieșii, până la fereastra. Și tie îți place albastru, o daia noastră este toată în albastru, și am venit să-ți spu! toate astea, și... și...”

Ochii i se rătăciră, începu să tremure.

Atunci îi reveni mintea, și își aminti.

— Și Edward și Magdalena! voi doi aici!...

Dece un gemăt îngrozitor, și cum se apropia Edward, își aruncă mâna asupra lui și îl rupse o parte din baina; apoi esind gol din pat, se duse până la ușe și zise rănjind:

— Nu aveți să eșiți de aici! aveți să muriți cu mine, căci acest clopot pe care îl aud, sună pentru moartea voastră și a mea.

Magdalena căzuse în genunchi.

— O! această cunună! strigă el, cu glas ca de tunet; scoate-o, tu nu ești demnă, femeie mândrită.

El atunci îi luă cununa, i-o smulse și o călcă în picioare.

— Și tu, prietene, zise lui Edward cu un zămbet îngrozitor, vino în brațele adevăratului tău prieten; vino să te strivesc.

Doctorul înaintă în spre Stefen pentru a deschide ușa; dar Stefen îi împinse cu atâtă putere, în că această căzu la extremitatea cealaltă a odăiei. Apoi începu a urla ca o fiară sălbatică. Magdalena era tot în genunchi, cu capul între mâini, și Edward sta cât mai departe.

Deodată Stefen îngălbeni, puterile îi părăsiră, și căzu fără nici o mișcare.

Edward luă pe Magdalena, și amândoi trecură peste corpul lui pentru a eși.

Doctorul îl culcă.

Trecu mai mult de o lună fără ca să se poată ști dacă se va mai scula.

Când fu în stare de a se scula, Edward și soția sa plecaseră la oraș.

LXXXV.

Într'o zi Ștefan se sculă și fără să răspundă la întrebările bătrânei, care se uita la el, se îmbracă și porni spre căsuța lui de la malul gârlei.

Soarele dogorea.

Grădina se făcuse frumoasă de tot. Nu se mai vedea fațada casei, atât de mari crescuseră trandafirii sălbateci, încărcăți de floare și frunziș și intrățiți se întinsese vița sălbatecă și hameiul.

El se uită, tăcut, la toate, străbătu grădina, oprindu-se din când în când în locurile care-i trezeau amintirile cele mai arzătoare. Sosi lângă cleștei.

— „Zăgazul acesta își zise el, dânsa îl ceruse, ca să nu ne cadă copilăși în apă. Eă n'o să am mei odată copii!”

Cu o lovitură de picior dărâmă și strică zăgazul.

Ajunse la bolta-de viță.

— „Pe banca asta mițitică, unde nu sunt de cât două locuri, pentru ea și mine, de acum încolo nu voi veni decât singur; măcieșii aceștia frumoși și florile acestea parfumate, erau menite să ne umbrească pe amândoi. Pentru mine singur, n'am nevoie de umbră.”

Smulse măcieșii și tufele de iarba caprei și le călcă în picioare.

Cu un baston, făcu praf păducelul și lemnul cănecese înflorit de-a lungul gardului.

Ajunse la teli, frunzișul lor tânăr se țineuse des; răci de pe coaja unuia unogramul lui și al ei, pe care el săpuse o linie ca să-și aducă aminte de alte locuri, de alte vremuri.

Acolo era grădina de flori destinată d-lui Müller; o brazdă frumoasă de lălele era înflorită asemenea și colțunași și anemialele, și o frumoasă colecție de trandafiri, într'un minut, pământul fu acoperit cu rămășițele lor.

Apoi intră în casă, găsi în camera destinată d-lui Müller cărți de știință, de horticultură și le rupse.

Se urcă apoi în camera tapetată cu albastru.

— „Ea odaia noastră!”

Și fără voie își aduse aminte de fericirea pe care nădăjduise. Și când se gândi că totul era pierdut pentru el, îl apucă o furie nebună, smulse și făcu praf tapițeria albastră a odăiei, și spurse o gîndă ce fusese destinată Magdalenei.

Străbătând toată casa distruse tot ceea ce fusese adus pentru dânsa.

LXXXVI.

Jucați domnilor!

Vreme de mai bine de o lună în urmă, Ștefan rătăci încoace și încolo, fără țintă și aproape fără odihnă; umblând pe câmp zile întregi, fără să nu vadă pe nimeni, fără să spună nimănui o vorbă, culcându-se câte-odată la soare, pe iarba, la malul râului, și nemișcat ca o piatră, adunându-și și amintirile și plângând; adese îl apucă câte-o furie groaznică, când se întreba

„In vreme ce eu plâng aici, ce face ea? Oh! își zicea dânsul, încă nu s'a sculat, e încă în pat, în brațele soțului ei!”

Atunci se îndepță cu pași grăbiți spre oraș, să meargă s'o strângă pe Magdalena de gât cu propriile sale mâini, și să zdrobească sub picioare pieptul lui Eduard.

Într'o zi merse până 'n oraș și cum trecea pe alea de preumblare, zări pe Magdalena la bratul lui E-

duard; domni și dame elegante erau în juru lor. Magdalena vorbea, și de sigur că ceea ce spunea ea era caraghios căci toți râdeau, ascultând-o.

Stephen se opri în loc, neputând nici să mai umble, nici să respire, nevoit să se rezeme de un ceșac.

Trecătorii se întorceau să se uite la Stephen; chipul său era îngrozitor de pildă și scofălcit; păru, ne-pieptănat, îi cădea în ochi; hainele sale erau pe jumătate rupte; ghetetele nu-i erau văcsuite; de mult, periea nu-i mai atinsese nici hainele nici pălăria.

De aceea Eduard când îl zări, își întoarse cu scârbă privirea de la dânsul, luă pe Magdalena și se urcă cu dânsa în trăsură; plecarea lor lăsă pe Stephen buimăcit.

Târziu abia își dădu seama că devenise obiectul curiozității generale și că se formase în jurul său un cerc.

Își plimbă asupra celor ce-l înecăjurau o privire mirată și disprețuitoare și cum făcu un pas, mulțimea se dete la o parte cu un fel de teamă și-l urmă la câți-va pași până'n capătul aleei.

Când intră în oraș unde locuia, întâlni o cunoștință veche, pe Wilhem Girl, care-i servise altădată de martor la un duel și căruia uitase să-i ducă, cum îl făgăduise, o plată pentru serviciul pe care acesta îl făcuse.

Nimic nu era schimbat pentru Wilhem; soarele nu mai avea să stea la orizont decât două ceasuri și Wilhem fuma, culcat pe iarba lângă gard, de partea cealaltă, nu unde îl găsisse Stephen în primul rând.

Stephan îl chemă și-i spuse cine e.

— „Pe mormântul tatii zise Wilhem, nu te-ai fi recunoscut!”

D-ta altă dată așa de sprinten, de sănătos, cu o față așa de vioac și un mers atât de viguros? Cum te-ai schimbat! și atunci erai slab, dar ce deosebire azi!

Dumneavoastră târgoveții, vă treceli ca florile în pivniță, și grijele vă rod sufletul; dacă ai fi rămas, ca mine, la soare, și-ai fi păstrat sănătatea!”

Pe când vorbeau, un domn, elegant îmbrăcat și călare pe un cal frumos se apropie de dânsii și zise lui Stephan:

— „Prietene, de scrisoarea asta la adresă, dacă te grăbești, n'are să-ți pară rău. Te aștept aici, Stephan, fără să-ți răspundă; făcu un semn lui Wilhem care luă scrisoarea și plecă.

Străinul legă calul și se așeză aproape de Stephan. Câtva timp, el fluera între dinți; pe urmă, cu cravașa se distra rupând florile și tiriile de iarba lui săltate.

Și când trecuse destulă vreme ca să poată nădăjdui că-l va vedea întorcându-se pe Wilhem Girl, ochii lui rămăseră pironiți spre drumul, pe care-l apucase acesta.

De mai multe ori se sculă să-l întimpine, până la un loc, unde o moșiiță îi întesnea vederea.

În fine Wilhem sosi; aducea o scrisoare; străinul se codi s'o deschidă, ca un om care se teme să nu-și vadă spulberată ultima speranță: — Apoi, brusc rupse plicul și citi repede.

Citind îngălbeni și își trecu mâna peste ochi, ca și când un nou i-ar fi întunecat vederea; citi a doua oară.

— Blestem! strigă dânsul. E cu neputință!

Citi din nou scrisoarea și brațele sale căzură de mirare și desnădejde.

Făcu câți-va pași agitat, și după ce aruncă câți-va gologani lui Girl, încălecă și dete calului doi pinteți puternici în coapse atât de brusc, încât calul se cabră și era cât peaci să-l răstoarne; îl lasă să meargă la pas, cum era scufundat într'o tristețe fără seamăn.

A se citi urmarea în „Universul Literar” ce va apare Duminică viitoare.

Ecourile săptămânei

Starea lucrurilor în regatul de peste Dunăre e departe de a intra în faza liniștii.

Și era firesc ca, după eșecul suferit de Bulgaria, din cauza lipsei de prevedere a unora din conducătorii ei, opinia publică să fie enervată și ca această enervare să cuprindă și pe reprezentanții națiunii.

În urma unor violente discuții, neputându-se ajunge la nici o înțelegere, Sobrația a fost dizolvată, anunțându-se alegerile noi pentru Februarie.

Nu se poate prevedea dacă noua adunare va putea păstra calmul necesar pentru a face cu puțință mersul normal al treburilor statului.

Ceace e însă îngrijitor în deosebi, e că curentul antidinastic în Bulgaria merge tot crescând.

Poporul bulgar caută neapărat un șap ispășitor și crede că l-a găsit în persoana Suveranului său.

Cum se vede, în realitate, Suveranul unei țări constituționale e departe de a fi ner responsabil pentru actele guvernului său. În realitate, tot el plătește, adesea cu troul, greșelile săvârșite de sletnicii săi, după cum tot lui îi revin cinstea și gloria în cazuri de izbândă.

Din punctul acesta de vedere regele Ferdinand a fost un suveran nefericit. După ce și-a văzut risul cu ochii, s'a deșteptat în mijlocul celei mai crude realități și, dacă sunt întemeiate svonorurile ce circulă cu privire la antidinasticismul bulgarilor, n'ar fi de mirat ca, într-o bună dimineață, să ne pomenim că Bulgaria, fără surprizelor celor mai neașteptate, și-a alungat regele și s'a transformat în republică!

Un suveran fericit e, fără îndoială, regele Carol al României. Și fericit fiind că e înțelept.

A trecut și el, mai ales pe la începutul domniei sale prin multe momente grele, dar, în urma războiului independent și a pătruns cu desăvârșire în inima poporului său.

Măiestria cu care a condus apoi politica externă a țării, în ultimul conflict balcanic, în înțelegere cu sletnicii săi luminați, și izbândă ce a răsunat pentru țară în urma acțiunii militare întreprinsă cu atâta bărbăție, l-au făcut pe Vodă Carol cu totul adorat.

Ceace apasă acum pe sufletul tuturor locuitorilor din această țară este starea de sănătate a Suveranului.

Și îngrijorarea tuturor e cu atât mai mare cu cât gloriosul rege se află la o vârstă destul de înaintată.

Din fericire, buletinele din ultimele zile arată o simțitoare ameliorare în starea suveranului și sunt speranțe că Majestatea Sa, nu numai că se va restabili pe deplin, dar va putea încă ani îndelungași să conducă destinele țării.

Și zilele înțeleptului suveran sunt cu atât mai prețioase pentru România decât partidul liberal, care vine la putere, are o serie de reforme foarte importante. Și aceste reforme, în curi e vorba de ameliorarea stărei țărânilor noastre obișnuite, au nevoie de tot sprijinul suveranului, spre a putea fi aduse la îndeplinire, corespunzând astfel dorințelor tuturor bunilor patrioți.

Mestugean.

SCENE DE IARNA

La patinaj

Fulgerul cu pinten

de C. TONEGARO

După ce am luat Dobrogea dela Turci, guvernul s'a hotărât să facă vapoare de război și pentru aceasta, în lipsă de marinari, a trimis în străinătate o comisie de ofițeri din toate armele ca să cumpere un cuirasat.

Ca pe atunci, cu căruța, ba călare sau pe jos, comisiunea a eșit din țară pe la Vărciorova, îndreptându-se spre Franța unde se auzise că se fabrică vapoare.

Ajungând la Tulon, comisiunea îmbrăcată în mare ținută s'a prezentat directorului șantierului naval.

— Să ne faceți și nouă un vapor ca ăsta, — zise în cor comisia, arătând spre Jaureghibery, marele cuirasat, care totmai atunci se lucra pe dok.

— Foarte bine, — răspunse directorul.

Ofițerul de artilerie. — Și să aibă tunuri.

— Foarte bine.

Ofițerul de geniu. — Și să fie cu întărituri.

— Foarte bine.

Ofițerul de cetate. — Cu tureli.

— Foarte bine.

Ofițerul de dorobanși. — Și să meargă în regulă.

— Foarte bine.

Ofițerul de vânători. — Să fie țin-țos.

— Foarte bine.

Ofițerul de jandarmi. — Și să'și dea acru.

— Foarte bine.

Médicul militar. — Dar să nu balanseze.

— Foarte bine.

Ofițerul dela arsenal. — Să aibă coșul mare.

— Foarte bine.

Ofițerul de la manutanță. — Și cuptoare.

— Foarte bine.

Ofițerul de trenari. — Să nu-i curgă șurupurile.

— Foarte bine.

Ofițerul capelmastru. — Fluierul să fie în do major.

— Foarte bine.

Ofițerul de roșiori. — Și să aibă pinten.

— Foarte bine.

Ofițerul de pompieri. — Să aibă pompă de incendiu.

— Foarte bine.

Ofițerul de administrație. — Dar să fie eștii!

— Foarte bine.

— Și cât costă?

— Pentru d-voastră, zece milioane.

Comisia în cor. — Oooooo.....

Directorul. — Aaaaaa.....

În sfârșit, după multă tocmală s'a învoit ca pentru 140.000 franci să le facă un cuirasat așa după cum au cerut, cu de toate: pinten, pompă de incendiu, tureli, etc...

L-au botezat Fulgerul și când a fost gata au pornit cu el spre țară. Atunci a fost pentru prima oară când tricolorul nostru a fâlfâit pe valurile mării Mediterane.

După un voiaj plin de peripeții, Fulgerul a ajuns la Constantinopol.

Guvernul turcesc însă îngrijorat de pregătirile României pe mare,

n'a voit să dea liberă trecere noului cuirasat în marea Neagră și l'a oprit pe Bosfor, ancorându-l în dreptul cheiului unde trag caicele de mic cargobotaj, adică acelea care aduc de prin insulele vecine pentru piața orașului, fel de fel de alimente ca: zarzavat, fructe, pui de găină, etc., etc.

La Constanța însă era neliniște mare.

Întreg parlamentul de o lună aștepta pe digul genevez, unde astăzi e dana No. 22, cu discursuri pregătite și cu muzica militară, sosirea cuirasatului.

O corabie turcească, care sosise cu cărbuni de lemn dela Constantinopol, le-a spus că Fulgerul e făcut prizonier pe Bosfor.

Telegrafal începu atunci să zburde în toate părțile.

Sultanul plietisit atât de cererea guvernului nostru cât și de intervenția ambasadorilor străini, a voit ca înainte de a lua vre-o decizie, să vadă și el cuirasatul român de mare se speriasc întreg guvernul său.

Când a ajuns într'un punct de unde se desfășoară întreaga privești a Bosforului, în zadar s'a încercat sultanul să zărească cuirasatul până ce nu i-a adus o lunetă.

După o căznă de câteva minute, l'a găsit prin multimea catargeilor dela

caice și aruncând luneta în mâinile unui pașă, strigă:

— Ghitsin caic zarzavaten, haide bre! (Lăsați să plece caicul zarzavat) și a plecat supărat.

Autoritățile maritime otomane, în baza acestui ordin, a lăsat liberă trecerea cuirasatului român spre țară.

De atunci sunt aproape 40 de ani și Fulgerul, miniatura cuirasatului francez Jaureghibery, continuă să spintece mândru cu faimosul său pinten și coș înalt, valurile Dunărei!

AVRAM IANCU

Fratekui meu S.

Era 'n amurg, scaldată 'n aur zarea.
Ca un balsam pe-o inimă rănită,
Trecea 'n natură o boare oboșită —
Și zvonu 'nceț 'l 'nghite depărtarea...

Și buciumul muria prin văi...departe.
Un „de profundis“ tin, tânguitor.
Iar la răstoace murmur de izvor,
Doinea cântarea rîșelor deșarte!

Molizii se 'ndoiau la vârf — agale,
Păreau ca marea 'n valuri tremurată,
Ca umbra neagră 'n piscuri crenelată
Și-o pulbere de raze moare 'n vale.

Ca un vultur cu aripa rănită,
Cu capu'n jos, privirea dusă 'n hâu,
Ca un robii păreilor de rău
Ce 'și vede-o viață 'ntreacă risipită.

Ca un gigant cioplit în piatra sură,
Sta copleșit durerii — Iancu Craiul,
Acela ce'și iubise — atâta, plaiul
În care-atâtea visuri se născură.

Zicea din buciumul doina lui dănoasă
Și 'n jalea ei muria atâtea vis...
Un neam înveș se prăvălia 'n abis,
Când soarta-l fusese-atât de nemiloasă.

Și'n răsărit mășise-a nopții Doamnă
Și se topea lumina de asfiziț
El sta tăcut — cu gândul risipit,
Ca frunza pe cărări pustii de toamnă!

Doinea mercu...și'n doina lui plângea,
Plângea un neam chemându-și
Dumnezeul...

Tăcut și singur stă pe gânduri Leu!
Și 'n gene-un bob de rouă-i străluccea.

Și buciumul muria prin văi...departe,
Iar la răstoace murmur de izvor
Doinea cântarea rîșelor deșarte
Și agonă blândului popor!

Victor Hortopan

Severin, 1913.

Sacul cu glume

Casa cu bună rânduială.

Domnul recomandă cu severitate servitorului:

— Trebuie să 'nțelegi odată pentru totdeauna: amanții nevestii mele trebuie să umble numai pe scara de serviciu.

Prudență.

— Ce faci, nu aprinzi pomul de Crăciun?

— Nu, pentru că'mi aduc aminte că am uitat să'mi plătesc rata pentru asigurarea în contra incendiului.

Logica divorțului.

— Vrei să divorțezi? Întreabă o femeie pe o prietenă căzută pe gânduri.

— Da, pentru că divorțul este mai logic decât căsătoria.

— Cum?...

— Așa. Nici o femeie nu știe pentru ce se mărită. Dar toate știu pentru ce se despart.

Povestea Bobotezei

de I. DRAGOSLAV

Intr'un an, venii ca la Crăciun de la Stăvilit. Afară încă de câteva zile se da pe ger. Acum, crăpaș pietri-le și-ți pleznează urechile; însăși stelele păreau că tremură în înălțimea lor; iar câprioșii făceau: poc! poc! de parcă da cineva cu un băros în ei. Mă rog, gerul bobotezei. În casă baie de cald; iar fereștrile curgeau ca o frunte asudată tare. Cum intrai pe ușă, care din cotro mă întrebară pe unde am fost, iar eu drept răspuns, de ger, începui să mă svărlă ciubotele din picioare și sumășul din spate și svărlă, pe cup-tor. Aici, mă găsi la mine; mă lungii pe burtă, apoi, scoțând capul pe ochița sobei mă dădui pe povestit eum și la cine am stelarit.

Singur tata nu zise nimic, iar după ce mai încetară cu întrebările, el grăi:

„Ei, bun, amu, haideti să vă spun și eu cazania sfântului Ion Botezătorul.

Eă, care încă de pe atunci, eram prietenul tuturor brașoavelor, și sării de și știeam povestea asta din alți ani, însă felul cum o povestea dânsul, de și o auzisem de atâtea ori, ea totuși îmi părea nouă.

„Dar stai zise el, să mă dau cu spatele la căldură.

Și, puindu-și mâinile la spate, cum fac toți ce se încălzesc, la sobă, grăi:

„Holgos!”

— Intre cei din casă: soră-mea și frații mei, se auziau Sst! Tăceți!

Și tata începu:

Sfântul Zaharia, sfânta Lisaveta, părinții sfântului Ioan Botezătorul erau bătrâni și tot nu aveau băceți. Și tare erau scârbiți că or muri și nu avea cine să le dea de pomână. Sfântul Zaharia era popă. Când într'o zi pe când se găsea singur în biserică, numai ce i se arătă Sfântul Arhanghel Gavril și-i grăi:

— „Zaharie, Domnul este cu tine. Află că nevasta ta Lisaveta va naște un băet pe care tu să-l botezi Ion, că e scris ca el să vestească venirea Domnului Hristos pe pământ. Da tu ca să nu spui ce ai văzut și ce ai auzit, până la nașterea băetului să rămâi surd și mut.

Și așa a fost, până în ceasul acela, sfântul n'a mai văzut, n'a mai vorbit. Iar la nouă luni Sfânta Lisaveta a născut un băet frumos ca soarele. Și numai la țipetele băetului a deschis ochii și a grăit cum să-l boteze. Și i-a pus numele Ion. Da, Sf. Ion, cu cât creștea, cu atâtea Sf. duh, se mărea într'ânsul și în loc să se bucure de viață, să intre în lume, la cincisprezece ani era sătul de răutățile ei.

Și avea visuri în care mereu i se arăta ingerul și îl povățuia cum să se poarte în lume și ce are să facă. Și a început să spue sfântul la părinți că are să vie Domnul nostru Isus Hristos pe pământ.

Iar Sfântul Zaharia, când l'a auzit, și-a și adus aminte de cele spuse de Sf. Arhanghel Gavril, a și prins și el să spue în biserică: că oamenii să se pocăiască, că s'a apropiat venirea celui care are să răscum-pere păcatul omenesc.

Și spunea la jidovi visul ce l'a avut cu venirea lui Sfântu Ion pe lume. Da jidovii ce-i mari, care erau și dânsii ca unii boeri ce zic încă că nu-i Dumnezeu, de teamă să nu se despartă lumea de ei, au prins ciudă pe sfântul Zaharia și, într'o zi, au pus pe niște nelegiuți de l'au omorât cu pietre chiar în sfânta biserică. Iar sfântu Ion a fugit în pustie și acolo, a prins a aduna oameni, că avea dar de la D-zeu, de a tămădui lumea de boale ca amu de la o bucată se svonise că I chiar el e Domnu Hristos. Da el, le tot spunea: „Nu sunt eu, ci ceia ce vine după mine. Pocăiti-vă că s'a apropiat împărăția Cerurilor”.

Și boteza oamenii în apa Iordanului și le schimba numele jidovești în nume cum le avem noi azi.

Amu, era împărat, pe atunci, la jidovi, Irod, care avea o fată ca la soare te puteai uita și la dânsa ba. Și lumea, se tot strângea în prejurul lui Sfântu Ion și credea în el, că nu mai vroacă, amu, să știe de împărat, nici bir să-i daie, nici de nimic.

Iar jidovii ce-i mari nu puteau suferi faima ce și făcuse sfântu Ion. În dauna lor, și de la o vreme n'au mai putut și s'au dus la Irod și l'au sfătuit să prindă pe Botezătorul. De nu, rămâne fără supuși: Iar Irod, cum a auzit așa, a și pus osteni să-l prindă.

În vremea asta, Domnu Hristos crescuse și el mare, și s'a dus și el în pustie să stea singur în fața lui Dumnezeu, în post și rugăciuni. Sfântu Ion, auzise și de minunile domnului Hristos, mai vartos începu sfântul a vesti lumea de venirea Domnului Hristos. Da Mântuitorul nostru, încă nu se botezase, că vezi, că lui nu-l zicea Domnu Hristos ci *Imanol*.

Și a stat Mântuitorul patruzeci de ani în pustie apoi, s'a dus la sfântu Ion, într'o zi, să-l boteze și i-a grăit.

„Boteză-mă Ioane! Da sfântu în răspuns: „Doamne, nu sunt vrednic să desleg încălțămintele picioarelor tale. Iar Domnu Hristos i-a zis: „Boteză-mă, întâi, tu că eu te-oi boteza cu foc și cu duh sfânt”. Și a stat Mântuitorul în Iordan, chiar pe stâncă în care se afla Zapisul lui Adam cu Scaraochi. Când i-a dat pe Cain și Abel ca ucenic, de pe urmă domnu l'a sfătuit pe Cain să-și ucidă fratele.

Și Sf. Ion l'a botezat și numai atunci Domnu Hristos și-a luat numele de Isus. Apoi, după ce s'a coborât duhul sfânt peste el, a loat piatra și doar gândind, piatra a crăpat și a scos cele două cărămizi lipite și pe care erau semnele palmelor lui Adam ca iscălitură.

Povestea asta cu cărămida o ști-am spusă tot de tata. Și am mai povestit-o și parcă vedeam pe Adam arând, iar pământul săngerând, și tipând, iar pe drac de odată că se arată în chip de om, și cum îi spune lui Adam că nu-l dă voc să are, că locul e al lui, dar că îi dă voc dacă îi dă în învățatură pe cei doi copii ai lui: Cain și Abel, ba îi și învață cum să și lucre și cum Adam ne-

știind că e drac primește și că fac două cărămizi din hlei moale, și care apăsând palmele pe ele, își pece-tuște învoiala în loc de inseris, și parcă vedeam și pe Scaraochi hpirind cele două cărămizi, și arzându-le în un cup-tor, apoi punându-le în o stâncă pe care prăvălind-o în Iordan, aduce o mie de draci s'a pă-zească. Și câte închipuiri toate, în vreme ce tata urma:

„Și, Domnu Hristos a luat cără-mida și a strâns-o, și pe partea de sus a eșit foc și pe cea de jos apă și a rămas țărănă; apoi, a asvărli-t-o în vânt. Iar dracii care păs-eră piatra, au fugit care încotro hăulind ca mâtele de teamă să nu-i gonească din lume.

Lucrurile astea ne țintuiseră min-tea, ne înfiorară cu sfințenie și ne ducea mîntea cu frică și evlavie spre D-zeu. Pe când tata urma:

„Apoi, după asta sfântul Ion a grăit cu ochii la cer:

„Doamne văzut-am lumina cea adevărată, simț-am duhul cel ce-ress, amu mă duc, Doamne să îmi împlinesc cele scrise. Și s'a dat prins în mâna jidovilor care l'au dus la Irod și l'au aruncat în piv-niță.

— Săracu sfântu Ioan, zisei eu.

— Aredei-ar focu de jidovi, urmă soră-mea. Iar tata urmă:

„Da, fata lui Irod a țintut să-l vadă pe sfânt, și cum l'a văzut nu și-a mai luat gându de la dânsul. Că era frumos sfântul de nu se pomen-nea un altul. Iar fata s'a dus noap-tea, la el în bec și i-a spus că vrea să-l scape. Și a zis sfântului că i-e drag.

— Auzi, îi tac vorba mama. Ce o învăta dracul să facă?

— Da, zise tata, da sfântul i-a răspuns ce a avut de dobândit a dobândit și nu mai are ce dori.

A stăruit fata destul, da el, și-a acoperit fața și n-a voit să o mai vadă. Atunci, dânsa s'a supă-rat și i-a grăit: „Nu vrei lasă, ca-pul tău tot l-oi avea. Și s'a dus tare nenorocita și rusinată la împărat. Că de; să ceară s'o iubească un om care umbla îmbrăcat numai în piele de capră și cela să zică nu era mare rușine.

— Da, ce, întreabă sora mea, așa umbla îmbrăcat numai sfântu Ion, că doar pe unele icoane are atrac pe el.

— Eă, care știeam din cartea de școală de asta, îi spusei, că sfântu Ion așa umbla într'o piele de dobi-toc și aspră.

— Apoi, așa, adăcă tata, umbla pustnicu odată, îmbrăcați cu piel de dobitoace și se hrăneau cu rădă-cini dar să nu-mi uit vorba:

„A doua zi seara, împăratul a dat un bal și fata a jucat așa de fru-mos, că el i-a zis: că ce i-o cere îi dă. Iar dânsa, care numai putea răbda cele suferite, i-a cerut să-i dea capul lui Sfântu Ion Botezătorul. Și așa i-a tăiat capul sfântului. Iar fata s'a uitat la el, și l'a dat în-apol, și a prins a juca, și a jucat a jucat până a crăpat...

Și vorbele astea le spuse cu dănie-sie și jete că și mama lăcrămona, iar noi copii am dat-o pe blesteme pe Irod și pe tângueii pe Sfântu Ion.

— Săracu, Săracu, de el, îl căteai eu, înfiorat de o taină sfântă și de o dragoste nemărginită pentru el.

În vreme ce sora mea adăcă:

„Ardel-ar focu pe Irod și pe fi-sa”. După care altul grăi și el: pînă de ciudă. „Batu-i-ar D-zeu! Da nu-calca a pleznit „ticloasă” zicea al-tul mulțumit.

— Apoi, n'ăi griă zise mama, că focu iadului și Antihariț au parte de dânsii.

În vorba asta, un cucurig se auzi afară și altul îi răspunse din vecini, și altul din mahalaua Pietrari, și tot așa a început a merge până totă lumea se umplu de cucurigi. Și pe când ei vesteau isbânda dâni-neteii, tata grăi oftând și gâdîtor: Să ne culcăm și noi.

Și am adormit în noaptea cea gîndindu-mă la fata lui Irod, la fe-cul ei, cu multă evlavie la ispița sfântului, și la pățania lui cu ciudă mare pe nelegiuți.

CRONICA MUZICALĂ

CONCERTELE SIMFONICE

Muzica, ea ori care altă artă, cere să fie iubită pentru a fi înțeleasă; toate semnele ne îndrituesc a mărturisi că publicul nostru e inclinat sufleteste pentru arta sunetelor. Avem deci elementul principal, hotărâtor, pe care instituțiile noastre muzicale au rolul a dezvolta, pen-tru a creia și la noi o opinie publi-că... muzicală care va controla și va ști să aprecieze orice manifestare în acest sens.

E necesară deci o pregătire sis-tematică care să călăuzească lumea noastră artistică către acel punct superior al unei aprecieri serioase, la posibilitatea unei adevărate se-lecționii artistice.

O singură instituție muzicală a-venim, care are mijlocul a realiza cu încetul acest ideal, e *orchestra mi-nisterului*.

Odată cu crearea concertelor „po-pulare” sau „ordinare” (numai din cauza pretului, bine înțeles) a fost primită la altarul muzei și acea mulțime dornică de adevărată artă, care de obicei nu aduce altceva, de cât o iubire neprecupețită a tot ce e frumos.

De această mulțime ne ocupăm; nu de cunosători, nici de pseudo-cunosători cari... vizitează concer-tele cu scopul cu totul altul decât a vibra la efluviiile muzicii.

Această mulțime, „publicul mare”, trebuie cultivată pentru că ea deține pe auditorul conștient și nepărtinitor.

Vom cere deci ca programele con-certelor simfonice să corespundă a-cestui prim scop.

Am dori ca întreaga evoluție a muzicii să se oglindescă în mie în sufletul auditorului: e recunoscut ca imposibil a pricepe un gen superior al esteticii muzicale dacă nu ai a-vut ocazia a asculta, a cunoaște in-spirația și sensul de a compune al premergătorilor.

E imposibil a simți muzica lui Wagner, spre exemplu, dacă nu stă-pânești sufleteste genurile cari tea-te, au concurat la realizarea acestui însemnat punct, al esteticii muzi-cale.

POSTUMUS

*Ce tristă zi, ca orice zi
În care 'ngropi un mort iubit...*

*Aș vrea să fu alături; și cât ești de departe,
Aș vrea să fi cu mine, pe străzile deșerte
În care ploaia cade, mereu, la nesfârșit...*

*Departe, în orașul în care ne-am iubit,
Nu plouă ca pe-aicea, mereu, la nesfârșit?*

*Ce tristă zi de toamnă, e-acum, în primăvară!
De după nori, zadarnic aștept să mai răsară
O rază de lumină ca'n ziua cea dintâi
În care vream, alături de tine să rămân,*

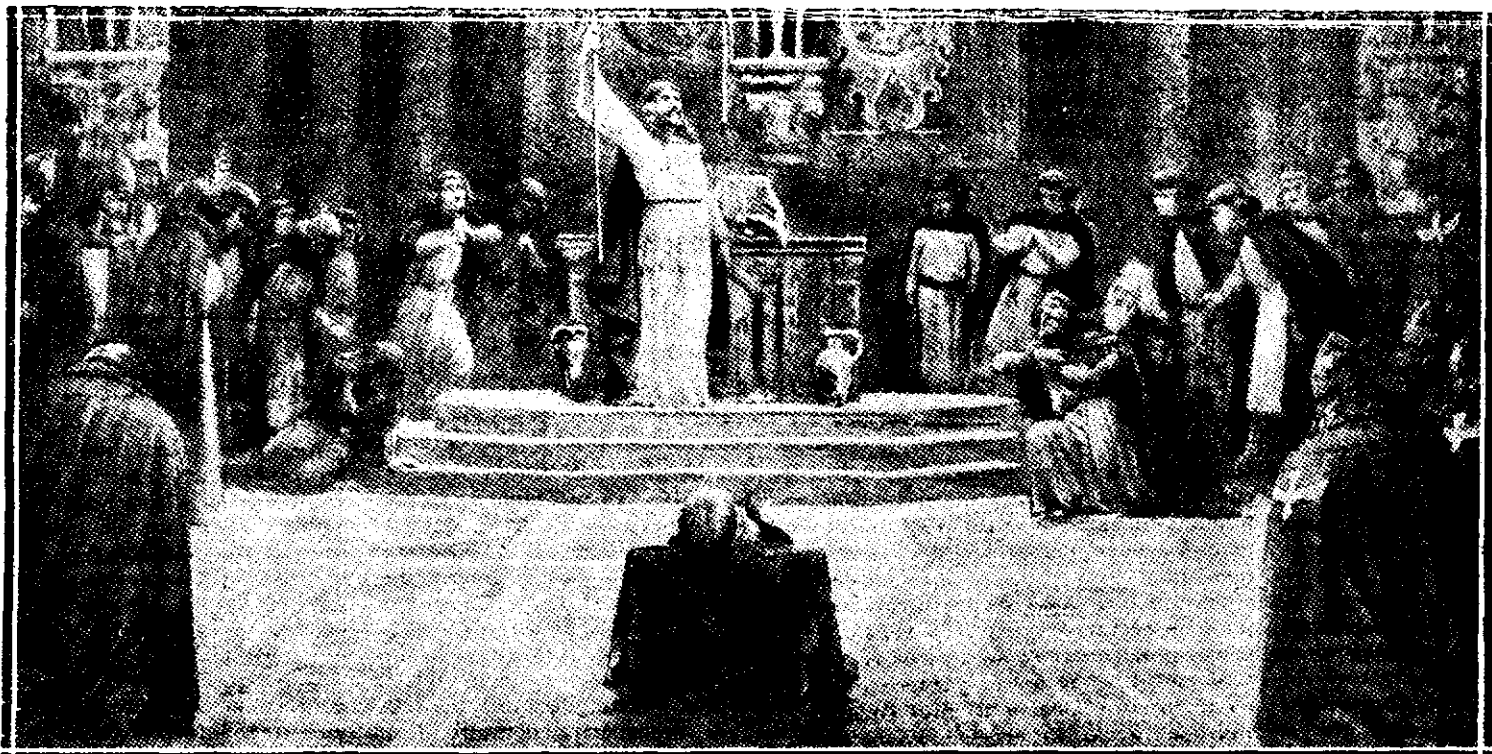
*Ce tristă zi, ca orice zi
În care 'ngropi un mort iubit...*

*Eu merg pe strada tristă ca după o 'nmormântare,
Iar ploaia cade rece, mocnită și arare...
Eu merg pe strada mulă, și nu știu după cine
Și plânsuri nesfârșite s'apropie de mine...
Dar, nu știu cine plânge și nici cine-a murit!...*

*Departe, în orașul în care ne-am iubit,
Tu nu știi cine plânge, nici cine ne-a murit?*

M. Săulescu

Parsifal la Operă

Eroul cel fără de prihană, ridicând lancea sfântă, a ureci treptele altarului Graal-ului (scenă finală din actul al 3-lea).

Să ascultăm deci, cât mai des, primele arătări ale geniului simfoniei, începând cu cunoscutele „Concerti grossi” ale lui Händel sau I. S. Bach, pentru a ne ridica apoi către Simfonia lui Haydn și a lui Mozart care realizând desăvârșirea în acest gen au oferit lui Beethoven, acea fază solidă a unei tehnici muzicale perfecte, care l-a ajutat a da liber curs titanice sale personalități.

Da, să ascultăm ciclul simfoniilor lui Beethoven dar alături de el să avem ocazia a admira și compozițiile marilor maeștri menționați care l-au pregătit, cari au condus la realizarea lui.

Pentru orchestra socotim că ar fi de o deosebită importanță interpretarea, — impecabilă bine înțeles — a simfoniilor din Haydn sau Mozart: ar căpăta deprinderea a reda rotundimea, finețea, limpezimea care reiese din aceste pagini; ar ști a nu abuza de sonorități excesive, și ar perfecționa nuanțarea, ar ști să redea un crescendo frumos gradat așa cum îl admirăm la orchestrele renumite ale apusului.

Dar, și în muzică luăm străinătății numai forma: programe foarte pretențioase, cari dețin compoziții cât se poate de grele, sunt venite pentru publicul marelor centre muzicale ale lumii: pentru noi, însă cari facem primii pași pe terenul muzicii, socotim că programe dominate tot de compoziții clasice, dar simfonii de Haydn sau de Mozart ar fi mult mai utile, ar corespunde scopului unei educații muzicale serioase.

Nu înseamnă — bine înțeles — a exclude și compoziții mai grele de priceput, dar am dori ca celor menționate să li se dea importanța principală.

Pentru concertele populare o astfel de alegere a compozițiilor e cât se poate de indicată și fie sigur, conducătorul orchestrei, d. Dinicu, că publicul va ști să răsplătească sacrificarea unor succese trecătoare ca 1812 de Tschaiowski în fața unui succes mai trainic al unei interpretări impecabile a capodoperelor unui Mozart sau unui Haydn.

Sylvio.

Pe țărmi Mureșului

de ROMULUS CIOFLEC

E frumos Ardealul, cu munții lui sălbateci cu văile lui răcoroase, cu belșugul lui de codri și de vegetație, cu oamenii și cântecele lui; — dar nici părțile ungurene și bănățene nu se lasă...

Plecasem ca să văd...

Când mergi cu acceleratul prin Ardeal — ne duc repede ca să nu-l putem vedea... — mergi cu Mureșul tovarăș de drum.

Fără să vrei și fără să-l iubești, trebuie să-l privești, fiindcă (și se alătură în cale: el înaintază mai demok mult mai domol decât tine, fiindcă duce apă multă și poartă pe undele lui codrii desrădăcinați ai Ardealului întreg; dar el nu se odihnește și nu pregetă nici odată!... Și de câtă vreme călătorește!...

Chipul lui e, uneori, limpede și senin și undele-i șoptesc abia, la maluri, — vorba domoală a doii călători ce străbat pe drumuri neumbulate...

Adese-ori, însă, e întunecat la față — și, ca un om căruia îi aduc aminte o nedreptate grea, isbucnește...

Apele i se umflă, undele se învăluiesc, se încălesc, și, în deslănțuirea nebună a vuzetelor asurzătoare spintecă malurile și le culcă, cu sălcii cu tot, în cale... Șiroaie de apă se preling atunci, pe maluri, departe, ca izvoare de lacrimi din niște ochi plânși...

M'am tot întrebat cum o fi Mureșul, hăt departe, după ce s'a pierdut în șes și după ce a avut vreme destulă să se mai potolească!...

Odată, într-o călătorie mai lungă, mă apresi, pentru vreme două zile, în Arad — și, cum era și o zi de Duminică, un avocat, un fost deputat în parlamentul din Budapesta, mă ia cu el „afară”, într'un sat, la adunare!... Nici prin minte nu-mi trecea, că avem să ne întâlnim de atâtea ori cu Mureșul în cale... De altfel, fiindu-mi cu totul necunoscut locul, nici nu mi-am întrebat tovarășul de drum, cam pe unde cade satul... Așa e sufletul omenesc: dacă cunoaște câte ceva, caută să cunoască încă, iar de nu, închide ochii și e mulțumit...

De altfel, nici tovarășul meu de drum nu era omul pe care să-l poți „săcăi” cu tot soiul de întrebări. Trenul electric ne-a îndențat iute

de valea Mureșului, a cărui însurire de sălcii se pierdea, departe, tot mai mică în zare...

Trenul alerga când mai iute, când mai încet, când prea încet... Mureșul nu se mai arăta de loc... Am rățâcit așa un ceas și jumătate, poate două, printr'un șes în care se pierde ochiul. De o parte și de alta a liniei, holdele bogate, fragede și grase, se însurau în parcele mari, La Mezőhegyes, — marea moșie a statului cu hergheliile ei de cai, — se întind pășuni fără sfârșit, apoi culturi foarte îngrijite și iar pășuni.

La fiecare oprire, imi răsună aspru, în urechi, numele stricat prelung al gării, pe care tovarășul de drum mi-l spune pe românește.

În gări și pe câmp se arată și porturi românești și străine, apoi numai străine. Tovarășul de drum, care, cum am spus nu prea obișnuia să dea lămuriri, imi spune de odată: coborâm! — și se ridică grăbit.

Ne urcăm în cea dintâi trăsură, fără nici o altă vorbă decât „la Nădlac”!

Tovarășul meu se uită la ceas, apoi la românul care se arată foarte bucuros că are clienți cari îi vorbesc limba: „dar să mâni!”...

Abia se așează vizitiul spătos și abia-și adună hățurile — și caii lui marți intră deadreptul în trap, iar, la cel dintâi indemn, lanurile de grâu încep să se alunge de-î obosesc ochii, iar vorba ții-o înecă vântul în gură...

Figura masivă a vizitiului se întoarce înapoi cu un răs prietenesc, parcă ar fi vrut să zică: „sânteiți mulțumii?”...

— Bună ca! mă grăbiți să stăg, dându-nă lângă urechea lui... Să-ți trăiască!...

— Dumnezeu să te auză, domnule!

Apoi după o clipă de tăcere:

— La Igrăș?...

— La Igrăș!... sberă tovarășul meu.

— S'or fi dus mulți și de la noi!...

Mergeam la Igrăș...

Din Nădlac nu mai e, spre Igrăș, decât drum de câmp — iar, roata intră în, după ploile multe, noroju până în obadă. Din Nădlac, unde trei neamuri trăiesc laolaltă, olușim pe jos, conduși de învățătorul școlii românești. Dar sântem în precajma Mureșului!... Trenul ne-a lăsat dincolo de Igrăș sore Tisza, care e

de aici la o depărtare de cel mult 40 kilometri. Mergem deci în sus, pe țărmi drept al apei pe o potecă. Inotăm până în genunchi prin ierburile grase, stărnind simfonia discretelor mirosuri primăveratice. Concertul dulce, adormitor, al puzderiei de găngăni ce mișună în adăpostul fragedului covor, te îndeamnă să rărești pașii și să te împărtășești, cu toată lăcomia, de aceeașă tresărire la viață a pământului...

Mureșul e umflat și e aproape una cu lunca, dar, aici pare ostenit... Un cot al lui fuge spre Igrăș, apoi îl ocolește iară. Dincolo pe țărmi e casa lui Iefte. Câte-și trei srigăni cu atâta putere pe Iefte că ne apucă tusea... În zadar! Iefte, e la adunare cu toată casa!

Învățătorul s'a înapoiat, după ce ne-a arătat ocolul, pe care trebuie să-l facem, în tovarășia Mureșului, ca să ieșim, pe altă parte, la podul plutitor din fața satului. Tovarășul meu a și luat-o la pas iute, iar eu l'am mai strigat pe Iefte de vreme 7—8 ori până am amuțit. Apoi am pornit pe mai în sus, blestemând și cântând cu jind la luntrea legată de țărmi celălalt, care părea că se distrează legănata de undele apei...

În împrejurări de acestea trebuie să te resemnezi!... Aitfel e mai rău!... Fără să-mi mai arunc măcar ochii la luntrea lui Iefte, dau fuga prin iarba și mi-ajung tovarășul care mergea nu se încurca...

Ca să ne potolim, mai scribam câte-o vorbă cu plutășii pe cari îi întâlnim în cale conducând spre Seghedin pădurile Ardealului. Din vreme în vreme ei apar în susul apei ca niște stâlpi călători, printre sălcii, ori aplecați, în luptă cu puterea apei.

Înainte de a fi ajuns noi, podarul își mutase podul la mal... Clopotele bisericii răsuna puternic ca în zi de mare sărbătoare. Impins în jos de puterea uriașă a apei, podul se târi, aproape pe nesimțite, pe fani înainte...

Eram în Banat... Din sat venea venea un svon de glasuri, când în surdina, când mai întăritate. Răsbăt până la noi și se îngână cu șuietul apei...

Pe ulițele satului voci, țipenie de om, iar prin bătătură dobitoacele gospodăriilor se bucură de binefacerile celei mai largi autonomii. În răspântia din fața bisericii, în vatra satului, găsise locul de lume... O mare de cămeși albe și de mân-

dre porturi femeiești își adună valurile veșnic legănate spre tribuna ridicată în mijlocul drumului, iar are-o 12 jandarmi pe o margine de șanț, țin hotarul între mulțime și reprezentanții oficialității ungurești. Pe aceștia țara trebuie să și-i păzească.

Fiindcă țara încă nu s'a „civilizat” într'atâta ca să se poată vorbi în limba funcționarilor statului, aceștia culeg, prin interpret, toată ploaia de adevăruri usturătoare ce se revarsă împotriva orânduirilor și oamenilor ce stăpânesc țara... Răd fără de voie când adevărul cade cu haz, iar când numai ustură, tac roșii, sub privirile jandarmilor, pline de adierea unor respectoase impunitări... Ei nu sunt obișnuiți să „permită”...

Cum cultura ce vorbesc nu s'a desfiat de temelile sufletului ale celor cari ascultă, mințile vicioase prind — și cu, putere neînfrântă, simțămintele se deslanțuie în strigăte și protestări amenințătoare, care aduc într-o desăvârșită zăpăceală pe dragoman...

Mai puternic, mai grozav încă decât oratorii, vorbește mulțimea. Frunțile veșnic plocate spre glie se ridică acum nu numai mândre, ci amenințătoare, iar ochii scânteiază de îndârjirea sub care ard. Vorbitorul stă uneori mut, pentru ca omul din mulțime să spună și el câteva în dialectul locului. Icoana anilor de apăsare, de dăjdi grele și de sudoare zadarnică apar în vârtejul de cuvinte pe cari le sfîștează umedul ochilor...

Am întrebat de Iefte. Iefte era la o margine cu nevasta și nu-i mai tăcea gura. Se certa cu jandarmii să-l lase în pace.

Când am trecut, în căruțe. Mureșul iară, soarele trimitea din arșul însângerat ultimele lui raze pentru ziua aceia înmoldându-se în apa geamurilor din turnul bisericii.

Mureșul cobora spre Tisa, destul de potolit. Oamenii de pe malurile lui, păreau foarte întăritați...

000

Poveste auzită de demult

de V. DEMETRIUS

Pentru că nu fusese arvunit în noaptea aceia nicădere și nu i se lipseau genele a somn, Pavel Scărnăvie își puse calul la saca și o porni la casa lui Ghiță Păcat. Dela Păcat avea să mai ia din anul trecut un rest de patru lei, și se învoise cu el să-i curețe hasnaua tot pe datorie. Se cunoșteau de multă vreme, erau prieteni și se ajutau la nevoi.

Ghiță Păcat, s'a trezit din somn, și-a cunoscut prietenul, i-a mulțumit de bunăvoință, și-a plecat să doarmă mai departe, sigur fiind că Pavel Scărnăvie n'are să-l păgubească cu nimic.

Sacaua ora trasă lângă hasna și lucrul mergea repede. Omul se pleca adânc, proptindu-se într'un braț, și trăgea afară cu o găleată. Era deprins de mic copil cu munca asta înfositoare și scârboasă, dar pentru care trebuie totuși să se găscască oameni ca s'o înfrunte. El era rușine cu ea și cădea de multe ori pe gânduri, desigur, părăndu-i-se că i s'a împuțit și sufletul și inima din piept, înfruntând mereu duhoarea batjocoritoare. Scărnăvie, al cărui tată tot aceiași meserie o avusese, era silit să cugete mai mult de cât semenii lui, măcelari, sacagii, în sfârșit oameni fără carte dar cu o meserie a lor, nu slugi și nici hoți.

Sarcina lui, nemiloasă cu el, dar hotărât trebuitoare în noaptea aceia, Pavel aproape și-o îndeplinise, când i se păru totuși că nu mai merge. Trăgea cu încăpăținare și căldarea n'o putea clinti. Se agățase de ceva.

S'A STINS...

Luna lin plutește pe bolta albastră,
Iar blonda copilă, sezând la fereastră,
Privește în lună,—de dor să-i mai treacă,—
Și-n părul ei moale lumina se joacă.—
Ea șade și-asteaptă că poate mai vine
Acela ce-adeser pe-așa nopți semne,
Jurându-i iubire, la piept o ținea,
Când viața lui toacă era pentru ea
... Ea azi și-ar da viața și-ar vrea să-l mai vadă,
Pe brațul lui astăzi ar vrea să mai cadă,
Dar el nu mai vine.

Nu-l mai aștepta!

Pe bolta 'nstelată s'a stins steaua ta.

Cămpina.

Ticu Mihail

Omul se întinse pe pânțele și pipăi cu amândouă mâinile, în peretele de pământ al bazinului, un cârlig de fer prinsese buza căldărei. Pavel scormoni pământul, găuri și pipăi cu degetele lui tari. Apoi scoase o căldare plină, o răsturnă în saca, și veni iar la cârligul ciudat ca să afle de ce se ține. Se întinse iarăși pe pânțele, plin de fuchipuire. Toarta a unui cazan, îngropat acolo, în peretele hasnatel, cine știe de când. Așa își găsește câte un biet om norocul, în gunoi omenesc.

Fil deștept Pavel, își șoptea omul, înfrânându-se. Peste un ceas de osteneală, în care începuse să-i prindă temei slaba nădejde, omul scoase din hasna un cazan de tuci, mare, plin cu bant de aur. Pavel se desbrăcase de haină, de vestă, de cămașe, lac de sudoare, cu ochii eșii din cap, fericit și îngrijorat de averea lui. Intorcea des capul către casa în care știa că doarme Păcat, neștiutor ca o vită. Se temea cumplit. Pavel ținea sapa lângă el, ca la nevoie să lovească de moarte pe ori și cine ar fi venit să-i descopere averea. Căldarea era grea, dar el reuși s'o îmbrace în cămașe, ca să nu piere nici un ban de aur pe drum. Cu hainele puse pe trupul gol, tot nu simțea răcoarea nopții, înfierbântat de sângele avuției, urcat la cap ca nebunia.

Într'un oraș mare, ca București, când se mută cineva dintr'un fund de mahala tocmai la centru, nu-l cunoște nimeni. Ajuns bogat, Pavel și-a luat o cameră mobilată cu chirie, în strada Sfinților. Imbrăcat negustorește, ras de două ori pe săptămână, se plimba liniștit printre oameni pe calea Victoriei: sta la cafea, ca să tragă cu urechea și să afle ce și cum își vorbesc negustorii și, mai ales, îi plăcea să-și părădă vremea prin tribunale.

A făcut cunoștințe, a înțeles nevoile celor pe care îi crezuse fără nici o grije. S'a mirat de multe, a cheltuit puțin, și-a ajuns să cunoască lumea, ca unul care îndurase multă înjosire și nevoie... Întâi pe amanturii, apoi pe polițe și cu ipoteca să împrumute. Nu erta pe nimeni, dar nici nu lua camătă mare. Se înțelege că își schimbase numele. Cine ar fi cunoscut sub numele strein de Paul Scărnăvie, pe crositul Pavel Scărnăvie? Omul se îngrășase, se albise, se boerise la înfățișare, că putea să treacă pe lângă Ghiță Păcat, fără să clipească.

Vreme de doi ani, numai bine i-a mers. În al treilea an de beșug, Paul Scărnăvie începu să aibă gusturi delicate.

În al patrulea an, omul cunoscu urâtul, cunoscu nedreapta nemulțumire că deschide ochii dimineața, simți desigur pentru masă, pentru vin, și simți că nu poate să-și aducă în piept voia bună, măcar aceea cunoscută lui pe vremea războiului. Bucuros ar fi înghițit câte un ban de aur în fiecare zi, ca să nu simtă că scade, că el, omul îndesat de plin ce era, se surpă ca peretii unei haznale,

se dărâmă încet, în taină, fără să știe unde, fără să priceapă de ce, tocmai când putea să îngrăse un batalion cu veniturile lui.

Avea atâtea lucruri la îndemână, ostense în plăceri. Ce putea să fie? Scărnăvie se duse la un doctor. Ciocănit pe piept, ciocănit pe spate, de un doctor profesor, de un doctor venit dela Berlin, de altul care făcuse și descoperiri, domnul Paul Scărnăvie era declarat sănătos. Era vesel de ce-l spunea doctorii, dar vedea de grabă că scade, că nimic nu-i prieste și nu-i place.

Trebuie să mă duc la un doctor bătrân. M'am dus tot la învățați proaspeți, cu faimă, dar fără experiență, cugeta omul.

După ce l'a ascultat ce spune despre boala lui și despre doctorii vizitați, l'a privit lung bătrânul medic Sachetarie, iar când și-a pus ochelarii, a fost sigur că-l cunoaște. El cunoștea pe Paul, odinioară Pavel, și-i urmărise viața, afurisitul de doctor. L'a ciocănit și el pe spate și pe piept, și-a tăcut gânditor ca un sfert de ceas.

Dragă domnule, a vorbit doctorul, cred că ți-am găsit leacul. Vine mâine, ca să ți-l procur chiar eu. Are să fie un praf, din care dumneata să tragi pe nas, cum ai trage tabac, dimineața când te scoli și peste zi de câteva ori. Când cutia ți-o fi pe isprăvite, să-mi scrii din ajun ca să-ți pregătesc alta.

Minunăta doctorie! Dela a doua cutie, omul desgură și slăbit fără boală, se simți întreg și viu. Glumea, mânca cu poftă, umbla după afaceri, trăgea voios tabac. Și cum era mintes din fire, a trebuit să-i treacă prin gând odată și întreba-rea îmburătoare:

— Ce mă fac eu dacă moare într-o zi doctorul Sachetarie, că e bătrân putred? Cine mă dă mie tabac? Reteta văd că nu vrea să-mi dea...

Paul știa multe lucruri acum, auzise și de laboratorii tehnice. Cu tabacherea în mână, Scărnăvie își spuse păsul chimistului.

— Vreau să știu, domnule, din ce se compune praful ăsta și vă rog să-mi faceți o rețetă, ca să pot oricând să-l cumpăr de la farmacie.

Chimistul se cam mira. Paul a-ăogă:

— Praful ăsta mi l'a adus un turc, nu e din partea locului. E un mare nevoie de asemenea doctorie...

— Acum pricep, veniți peste trei zile și aveți rețeta dorită, a sfârșit chimistul, sigur pe meseria lui.

Când a venit Paul la laborator, chimistul cu care vorbise l'a ținut cu ochii de la ușe. Pavel s'a apropiat, cu sfiala cuvenită sticlelor ciudate din laborator.

— Am venit pentru praful acela... rețeta...

Chimistul se încruntase. Lupta cu râsul, căuta să fie grav.

— Mă rog, se rosti el, credeți dumneavoastră că ne putem ține de glume? Scărnăvie!

Paul deschise gura, hoibă ochii, nepricepând. Când își auzi numele simți că îi s'a urcat tot sângele la cap.

— Pentru ce... îngăimă el. De unde mă cunoașteți?

— Ești, domnule, afară! Descarcă locul! se rosti chimistul în care izbucnise furia.

Pavel întoarse spatele, se îndreptă către ușe încet cu demnitate.

Când ajunse la clanță, ca după un ceas de gândire, întrevăzuse adevărul și borborosi:

— Va să zică... prăfurile alea!

Dar chimistul îi făcea semne cu mâna să părăsească mai repede laboratorul.

000

Viața artistică și literară

Au apărut cărți nouă: *Curenți literare* de C. S. Făgetel, *Ochiul dracului* de Ion Chiru-Nanov și *Aquile*, versuri române de Ion Al. Georgiu.

D. Căton Theodorian are subțipar un nou volum „*Povestea unei căni*” care va apare după sărbători.

Baritonul Corfescu, care va da un concert la Ateneu în seara de 28 curent, a întocmit un memoriu asupra înființării operelor române și l'a prezentat d-lui ministru al cultelor și instrucției publice.

Ca viitor director general al teatrelor e desemnat cunoscutul autor dramatic d. George Diamandî iar ca subdirector general domnul Harelamb G. Lecca.

Adunarea generală a „*Societății scriitorilor români*” se va ține la sfârșitul lui Ianuarie.

Ministrul instrucției a acordat în urma intervenției d-lui Meyer-Lübke, directorul institutului Universitar român din Viena, un concediu pentru anul curent d-lui D. Caracostea, profesor la liceul Lazăr. D-sa va face, pe lângă cursul ținut cu studenții germani, și un curs de istoria situațiunii române, în limba română, cu studenții români din provinciile subjugate.

E prima dată când un astfel de curs se poate ține la Universitatea din Viena.

D. V. Mestogean a fost medaliat cu „*Bene Merenti cl. I.*”

Maestrul Al. Macedonski a fost sărbătorit, scriile trecute, la Ateneu printr'un admirabil festival, organizat de mai mulți scriitori.

A asistat un public numeros care a adus sincere omagii de admirațiune marelui poet.

Cu acest prilej, s'a interpretat o scenă din „*Le Fou*”, comedia dramatică a maestrului care se va juca iarna aceasta la Teatrul Sarah Bernhardt din Paris.

Maestrul a citit admirabil două din clasicele sale „*Nopți*”.

Marele pictor Ștefan Luchiar va expune, în Februarie, la Ateneu 30 dintre cele mai bune pânze ale sale. Expoziția va fi un adevărat eveniment artistic.

000

În *Biblioteca de popularizarea științei* a apărut *Cum să înveți stelele*, broșură de 150 pagini cu 28 gravuri, de d. V. Anestin. E un manual practic pentru cei cari vor să se familiarizeze cu toate constelațiile ce se văd din țara noastră și cuprinde numărare tabelă și sfaturi, între altele o tabelă pentru găsirea pe lună a planetelor principale până la 1930. Prețul 1 leu 20 bani. Se găsește de vânzare la principalele librării și se trimite prin ramburs dela administrația Casei Școalelor (strada Pântânei).

Carmen Sylva

NOTE BIOGRAFICE

de V. Mestugean

— Urmare —

A fost o serbare însuflețită la care a luat parte și prințul Carol cu dragălașa-i soție, ambii fiind obiectul celor mai călduroase manifestațiuni de simpatie.

Peste două zile, perechea princiară se duce la Coblenz unde se întorsese Regina Augusta. Suverana Prusiei oferă un prânz în onoarea tinerilor căsătoriți și remise prințesei Elisabeta insignele ordinului Luizei conferit de regele Wilhelm al Prusiei.

Urmează un nou prânz, la Neuwied, cu prilejul aniversării nașterii Contesei de Flandra, sora prințului Carol. După prânz, s'a dat un concert cu concursul celor mai de seamă artiști din Coblenz și Colonia. Pentru acest concert se lansase peste cincisute de invitațiuni.

Spre România

Despărțirea prințesei Elisabeta de orașul ei natal a fost din cele mai mișcătoare. Gara era plină de înalți demnitari și de marea mulțime a locuitorilor din Neuwied, veniți să salute pe Principele și pe Principesa României. Cea mai emoționată e, firește, principesa Maria de Wied, care abia își poate stăpâni lacrimile în momentul despărțirii de iubita sa fiică. Fericirea prințesei însă îi dă puteri. Și o mai consolează gândul că fiica sa, acum Suverana unei țări, e chemată să contribuie la fericirea unui popor întreg.

Trenul pornește în mijlocul uralelor generale la Frankfort și apoi la Viena.

Suveranii României s'au oprit 30 de ore în Capitala Austriei unde li s'a făcut o primire demnă de înaltul lor rang. La Budapesta, deasemenea, perechea princiară găsește o strălucită primire. De la Budapesta, Suveranii ia trenul pentru Bazias, de unde se imbarcă pe vaporul *Frantz-Josef*, frumos împodobit cu steaguri și ghirlande de verdeață.

La 10 Noembrie, la amiază, *Frantz-Josef* a trecut pe la Vârciorova și a acostat la T.-Severin.

Capitala Mehedințului are o însemnătate deosebită în viața Suveranilor României.

Aci, pentru prima oară, Domnitorul Carol a călcat pe pământul noii sale patrii și tot aci, acum, debarcă prințesa Elisabeta spre a primi primele urări ale supușilor săi.

Întreaga populație e îngrămadită la debarcader și pe strada ce duce la biserică.

Mii de țărani în haine de sărbătoare, veniți de prin toate comunele județului, sunt amestecați printre grupurile compacte de orășeni.

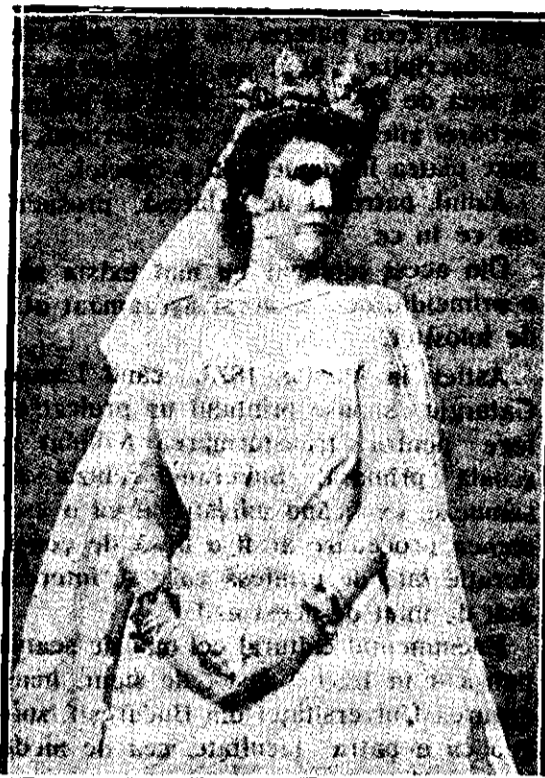
Perechea princiară debarcă pe pământul României și e salutată cu entuziasm.

Un frumos arc de triumf e ridicat la intrarea în oraș. Perechea princiară, condusă de D. Ghica, primul ministru, se duce în uralele mulțimei la biserică, unde

se celebrează un Te-Deum. Apoi, Suveranii primesc felicitările oficialității și ale diferitelor delegațiuni, într-o casă amenajată în acest scop.

După două ore de ședere în acest oraș plin de amintiri, Suveranii se imbarcă din nou continuându-și drumul spre Giurgiu.

De astă-dată, vaporul *Frantz-Josef* e urmat de vasele românești *Ștefan-cel-Mare* și *România*.

Doamna Elisabeta

La Calafat, Islaz, T.-Măgurele și Zimnicea se face Suveranilor ovațiuni nesfârșite.

La Giurgiu însă e o mișcare cu totul deosebită.

Mii de cetățeni așteaptă să salute pe Suveranii. Portul și orașul întreg sunt împodobite cu un gust neîntrecut. La sosirea perechei princiară mulțimea izbucnește în urale, iar tunul bubuie. După prezentările de rigoare o delegație de doamne prezintă prințesei o superbă diademă din partea județului Vlașca. Trăsura cu care Suveranii străbat drumul până la gară e înhamat cu opt cai și escortată de călăreți țărani îmbrăcați în portul lor pitoresc. E un cortegiu nupțial românesc în toată puterea cuvântului, mai ales că țărani care fac escorta purtau cu ei tradiționalele crăci de brad împodobite cu beteală.

Drumul dela Giurgiu la București a fost făcut cu trenul. Pe tot parcursul, grupuri compacte de țărani au salutat frenetic trenul princiar.

În gara Filaret așteptau sosirea perechei princiară ministrul de interne, G. Cantacuzino, primarul Capitalei, numeroase persoane oficiale precum și o delegațiune de doamne în frunte cu d-na Cantacuzino.

Primarul prezintă Suveranilor tradiționala pâine și sare. Doamnele oferă prințesei un superb buchet de flori într'un vas de aur ornat cu pietre prețioase.

Mulțimea înșirată pe peron, în curtea garei și pe tot drumul până la Mitropolie izbucnește în urale în momentul trecerii trăsuri princiară.

Tunurile bubuie vestind întregii Capitale sosirea Suveranilor-iubiți.

Entuziasmul mulțimei a atins delirul. Măsurile de ordine sunt absolut de prisos. Nimeni nu vrea să țină seamă de cordoanele polițienestii. Trăsura princiară e purtată în triumf de către mulțimea aceasta fanatizată care își manifestă din toată inima bucuria ce o resimte la vederea iubiților suverani.

La Mitropolie se celebrează un Te-Deum. Slujește Mitropolitul Nifon înconjurat de înaltul cler.

Primarul rostește o entusiastă cuvântare la care răspunde Prințul exprimându-și întreaga satisfacție pentru strălucita primire.

Suveranii semnează apoi un document comemorativ al căsătoriei lor și se înscriu în registrele stărei civile din București.

După o veche datină românească, 50 de fete sărace sunt înzestrate, în amintirea acestei zile fericite, pe socoteala statului.

Perechile de logodiți defilează pe dinaintea Suveranilor. Prințesa Elisabeta se simte fericită de atâtea manifestațiuni de iubire și trăește ca în vis. În drumul dela Mitropolie la Palat Suveranii au fost din nou aclamați de populația Capitalei înșirată dealungul parcursului.

De și în Noembrie, un timp superb, primăvăratec, a favorizat marea serbare națională o sosirii în Capitală a Suveranilor.

Prințesa se instalează în apartamentele din palatul princiar din Podul Mogoșoaiei.

Ce diferență între această clădire cu o înfățișare mai mult de cât modestă, și superbul castel de la Monrepos. În jurul palatului din București nici păduri seculare, nici apele albastrii ale Rinului și nici concert de priveghetori.

În privința aspectului exterior al palatului princiar, pe acele vremuri, ne putem forma o idee din următorul dialog petrecut între prințul Carol și generalul Goleșcu, în momentul când Suveranul, intrând pentru prima oară în Capitala sa, trecea pe dinaintea palatului spre a se duce la Mitropolie.

Convoiul princiar trecea pe lângă o casă unde era postată o gardă de onoare. Prințul întrebă pe însoțitorii săi: *Qu'est ce qu'il y a dans cette maison?* (ce-i cu casa asta?). Generalul Goleșcu îi răspunse cam incurcat: *C'est le palais...* (e palatul). Prințul crezu la început că nu-l înțelesese bine și-l întrebă nedumerit: *Où est le palais?* (unde e palatul?) ceea ce puse pe general în și mai mare încurcătură...

Totuși, prințesa se acomoda repede cu această locuință, căci acum devenise Suverana unei țări tinere și abia în formațiune, și era preocupată în primul rând de gânduri înalte și de o dorință nemărginită de a contribui la fericirea poporului său.

Apoi, principesa era extrem de ocupată cu primirea diferitelor delegațiuni sosite din toate colțurile țării să prezinte omagii grațioasei Suverane.

Doamnele române oferiră Prințesei o superbă diademă. Prințesa e încântată de înfățișarea cu totul europeană a bucurestencelor din înalta societate. Băr-

bații, deasemenea, îi fac o excelentă impresie prin manierele lor alese și prin înalta cultură ce posedă. Prințesa vede pretutindeni influența culturii franceze, cea ce e departe de a o întrista, căci și ea e o perfectă cunoscătoare a limbii și literaturii franceze.

La 15 Noembrie, deschizându-se Corpurile legiuitoare, Prințesa asistă la solemnitatea deschiderii, stând în picioare, pe estradă, alături de Domnitor care dă citire Mesagiului Tronului. Prințesa e încântătoare și plină de grație. Reprezentanții națiunii, o salută atât la sosire cât și la plecare cu nesfârșite ovațiuni.

Populația Capitalei, profită și ea de acest prilej, spre a-și arăta încă odată iubirea pentru tânăra Suverană.

Iată ce scrie Domnitorul tatălui său cu privire la intrarea sa în București.

„Intrarea în Capitală a fost măreată, primire și mai caldă ca la sosirea mea în 1866.

„Te-Deumul la Mitropolie a fost impunător și demn. Biserica și străzile până la palat mișună de lume; îți puteai da seama cât de numeroasă e populația Capitalei. Seara o strălucită lumină. Recepțiile oficiale unde discursurile n'au lipsit, au fost, firește, cam obositoare. Toate județele au trimis delegațiuni. Elisabeta a făcut pretutindeni excelentă impresie; a fost prea frumoasă la declinarea Camerei. Din nefericire, a răcit puțin și din pricina aceasta marele bal municipal a fost amânat; regretăm cu atât mai mult cu cât știu că primăria a făcut mari pregătiri.”

După cum reese din rândurile de mai sus, prințesa, în primele zile după sosirea ei în București, a suferit de o indispoziție. Din fericire, principesa, care era de o constituție robustă și nu suferise până atunci de nici un fel de boală, se restabili repede ocupându-se de îndatoririle impuse de înalta-i situație.

Prințesa era din ce în ce mai încântată de noua sa patrie pe care începuse să o iubească cu patimă.

Pe când Prințul Carol se îndeletnicea cu marile probleme de stat și, în deosebi, cu organizarea armatei, principesa își îndreptase deci gândurile, din primul moment, către operele de cultură și binefacere.

Primul act de binefacere pe care îl făcu prințesa, chiar în ziua sosirii ei în țară și cu care își inaugură nesfârșitul și al de acte filantropice mărețe, fu instituirea unui fond de zece mii de lei pentru înzestrarea în fiecare an a opt fete din București și Iași.

Apoi, prințesa își îndreptă privirile spre Azilul *Elena Doamna*, fondat de Domnița Elena Cuza și avu pentru acest așezământ destinat educației și instrucției orfanilor o solicitudine de adevărată mamă. Prințesa vizită des Azilul, interesându-se de aproape de mersul lui din punct de vedere cultural și educativ și introduse în organizația școlii numeroase îmbunătățiri. Știm că prințesa Elisabeta, încă din frageda-i tinerețe era o mare prietenă a copiilor pe care îi adora. Astfel, vizitele ce le făcea la Azil precum și la alte școli, corespundeau și unei cerințe intime a sufletului ei.

Prințesa constată că Azilul era lipsit

de o capelă. Această lacună trebuia împlinită grabnic, căci unde se poate forma mai bine inima unei fete de cât într-un sfânt locaș de rugăciuni.

Prințesa își propuse să clădească capela de care avea nevoie Azilul și luă inițiativa acestei opere pioase deschizând o listă de subscripție printre femeile române și înscriindu-se în capul listei cu suma de 12 mii de lei.

Cu ocazia aceasta, prințesa a adresat un călduros apel către femeile române trezind în sufletul lor și mai mult simțiminte nobile de umanitate.

Imboldul acesta venit atât de sus, a găsit un ecou puternic în toate sufletele.

Subscripția a avut un succes strălucit. În ziua de 24 Aprilie, 1870, cu prilejul serbării zilei onomastice a Suveranei, se puse piatra fundamentală a capelei.

Azilul, patronat de Prințesa, prosperă din ce în ce.

Din acest moment nu mai exista nici o primejdie pentru acest așezământ atât de folositor.

Astfel, în Martie, 1873, când Lascar Catargiu supuse prințului un proiect de lege pentru transformarea Azilului în școală primară, Suverana refuza să l semneze, explicând ministrului ca o asemenea procedură ar fi o lipsă de considerație față de prințesa care se interesa atât de mult de acest azil.

Evenimentul cultural cel mai de seamă petrecut în 1869 a fost, de sigur, inaugurarea Universității din București, spornită cu a patra facultate, cea de medicină.

Solemnitatea a fost prezidată de Suverană și s'a desășurat în sala unei asistente compusa din toată intelectualitatea acelor timpuri.

Ministru al cultelor și instrucției era Gheorghe Mărzescu, fost profesor universitar la Iași, care salută pe Suverană cu o frumoasă cuvântare:

Dar, în acea zi atât de solemnă pentru cultura românească, a fost memorabilă cuvântarea lui Ci. Costa-Foru, rectorul Universității, care a vorbit ca un adevărat profet. Cunoșcând mediul în care crescuse prințesa Elisabeta, odrasla a ceea ce nepretuita a unei familii prințare de savanți și filosofi, rectorul prezise că într-o zi Suverana va deveni Sofia-Charlotte a României, adică o protectoare a artelor și literelor ca și luminata regină a Prusiei.

Cât de mulțumit trebuie să fie acum sufletul vrednicului rector văzând că prințesa Elisabeta nu numai că a corespuns speranțelor puse în ea, ci a și depășit pre-estimările sale. Tânăra prințesa Elisabeta a devenit ceva mai mult ca Sofia-Charlotte; ea a devenit *Carmen-Sylva*, ea a devenit *Mama răniților*, mama duioasă a celor năpăstuiți de soartă, a celor săraci, a orbilor și Regina adorată a unei țări mari și puternice.

Prințesa a fost adânc impresionată de această solemnitate și de cuvântările rostite. La această înălțătoare ceremonie, Domnitorul a rostit și el o frumoasă cuvântare relevând rolul de căpetenie al culturii în viața unui popor. Suveranul și-a exprimat nădejdea că din acest timp va isvoră o lumină strălucită care va lumina întreaga țară și a declarat că-și

va consacra puterea ce o deține de la popor, culturii poporului fără a căuta alt sprijin pentru această putere.

Astfel de manifestări strălucite și sincere de sigur că nu puteau de cât să înflăcăreze și mai mult ardoarea ce simtea prințesa de a se devota cu totul binei țării sale.

Principesa Elisabeta avea marea dorință de a studia de aproape obiceiurile și datinele poporului asupra căruia domnea.

Mai ales în primii ani ai sosirii ei în țară, prințesa nu scăpa nici un prilej ca să vină în contact cu marele public, fie în orase fie la țară.

Această dorință a Prințesei era așa de vie în cât, în Ianuarie 1870, deși stăruind, a ținut cu ori-ce preț să asiste la Sfințirea apei în ziua Bobotezei. După celebrarea solemnității, la care a asistat de la fereastra unei case din apropiere, Prințesa a descins în pavilionul anume construit pe țărmul Dâmboviței, sărutând crucea și band din apa sfințită.

De la țărmul Moșilor din Capitală, acel mare bazar popular sub cerul liber, Prințesa n'a lipsit aproape în nici un an ca și Augustul ei sot.

Pentru Prințesa aceste zile erau un prilej, mai mult, pe deoparte spre a încuraja un târg unde se desfășurau mai ales producțiile industriei noastre casnice și apoi, spre a-și manifesta dragostea către poporul ce trecea în valuri pe dinaintea ei, slăvind-o cu nespusă bucurie. Câte trupe de călușari n'au avut cinstea de a se produce în fața Suveranilor, executând tradiționalul și veselul joc roman și cânti artiști populari nu s'au mândrit de a fi cântat cu drangul în auzul Suveranilor, umplând văzduhul cu doinele și cânteculele de inimă albastră ale poporului românesc.

Dar unde n'a fost Suverana României atât ca prințesă cât și ca Regină? Care școală? care serbare înălțătoare? care biserică? care spital? care instituție de cultură sau de binefacere n'a fost de repetate ori vizitată de Suverană?

Și în toate ocaziile acestea, Suverana, dotată cu atât bun simț și atâta inteligență, a putut să-și formeze adâncă convingere că sufletul poporului său e bun, că e plin de avânturi nobile. Și de aceea Suverana și-a făcut o țintă a vieții sale de a fi folositoare acestui popor.

Dar cei cari ar citi aceste rânduri ar fi inclinați să creadă că toate au mers strună, în viața publică, în primii ani de domnie ai Domnitorului Carol.

Poate foarte puțin Suverană ar avut de luptat cu atâtea greutatea ca Domnitorul Carol.

Abia reîntors în țară, de astă-dată cu tânăra-i soție, Domnitorul s'a găsit în fața unor situații cari adesea l-au pus pe gânduri.

(Va urma)